

Afgiftekantoor Gent X
Erkenningsnummer P303157
Toelating gesloten verpakking
Gent X – Erknr. BC 6365

BELGIË
PB
GENT X
3/2207

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliefhebber

DE BOSKRANT

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbv.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
39ste jaargang nr. 5

2009
december

REDACTIE

Bert De Somviele, Lotte Van Nevel, Griet Beckers, Vanessa Debruyne, Lore Provoost, Emma Denorme, Liselot Ledene, Rollin Verlinde, Kathleen De Looze, Kobe De Pourcq, Hilke Evenepoel, Johnny Cornelis

ARTIKELS EN BERICHTEN

Heeft u een idee voor een artikel? Of heeft u iets geschreven dat voor de Boskrant interessant kan zijn? Dan mag u dat mailen naar Bert.Desomviele@vbv.be of opsturen naar Geraardsbergsesteenweg 267 in 9090 Gontrode. Uw voorstel zal voor publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00
Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 25,00
Lidgeld student (Boskrant): € 10,00
Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 18,00
Te storten op rekening 448-3605351-56 met vermelding 'Lidgeld vbv 2009'

ADVERTENTIE TARIEVEN

Wilt u een advertentie plaatsen in de Boskrant en daarmee een boodschap sturen naar alle enthousiaste bosliefhebbers in Vlaanderen? Dat kan al vanaf 100 euro voor een kwartpagina en 400 euro voor een volledige pagina. En voor 200 tot 800 euro, kunt u zelfs 5 keer per jaar in onze Boskrant adverteren. Meer info: Bert.Desomviele@vbv.be

VORMGEVING

Magelaan, Gent

DRUKWERK

Druk in de Weer, Gent
Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

© Lotte Van Nevel

OPENINGSUREN VBV-SECRETARIAAT

Van maandag t.e.m. vrijdag
doorlopend van 9 tot 16 uur.

Inhoud

1	EDITO
	Ons klimaat heeft koorts...
2	VAN BOOM TOT EVENAAR
5	ROLLINS TOONTJE
	Maak het abstract
6	BOSACTUA
8	BOSBAROMETER 2009
12	MERKWAARDIGE BOMEN
	Beuk in de plaaster of Christoboomb?
14	VBV-ACTIEF
	Ledenweekend
16	HET BOSJARGON ONDER DE LOEP
	Meristeem
17	WANDELEN EN FIETSEN
	Het Raspaillebos
21	PRAATSTOEL
	Een interview met Céline, JNM'ster in hart en nieren!
24	DE BOOMHUT
	Raadsels
26	PROJECT IN DE KIJKER
	We tellen verder naar 1 miljoen!
30	BOS IN HET BUITENLAND
	Hoe zou het eigenlijk zijn met vzw Groenhart en haar werk in de tropen?
33	BOS EN KLIMAAT
	De Klimaatconferentie in Kopenhagen: wie REDD het bos?

ONS KLIMAAT HEEFT KOORTS...

Deze week zag ik op het nieuws het trieste verhaal van het eilandstaatje Tuvalu, het eerste land dat – nu staat dat stilaan wel helemaal vast – binnen 50 jaar niet meer zal bestaan door de stijgende zeespiegel. Ons klimaat heeft duidelijk koorts, en het zijn de kleintjes die er het meeste last van ondervinden. Hoog tijd dat onze politieke leiders tot actie overgaan en snel afdoende maatregelen nemen. Het zijn dus spannende tijden, en ik ben echt

heel benieuwd naar wat er beslist wordt, gedaan wordt, en op basis daarvan, hoe de komende generaties ons zullen beoordelen...

Maar niet alleen onze beleidsmakers moeten het verschil maken. Ook wij zullen er moeten staan, eerst en vooral door doordachter met ons energieverbruik om te gaan. Met VBV hebben we op dit vlak – in ons eigen functioneren – belangrijke stappen voorwaarts gezet, bijvoorbeeld door zelf, maar ook bij de activiteiten die we organiseren, veel meer de keuze te maken voor duurzaam transport als fiets en openbaar vervoer. Een bescheiden inbreng, maar wel één die we, stap voor stap, verder zullen uitbouwen.

Ook het bos is en blijft 'klimaatcruciaal' uiteraard, daar hebben we u stilaan vast wel al van overtuigd. En in Vlaanderen zit er nog héél veel groei op onze mogelijke inspanningen voor het bos. Een voorbeeld: duurzaam bosbeheer en beter bosbehoud hebben er in heel West-Europa de voorbije 50 jaar voor gezorgd dat maar liefst 10% van die dekselse CO₂-uitstoot door het bos werd gecompenseerd, want het uitgestoten koolstof werd opnieuw opgeslagen in takken, stammen, wortels, bladeren, ... In Vlaanderen doen we het voorlopig véél minder goed: we kunnen dus nog een pak beter presteren. Zorgen voor een Vlaams bos nabij de stadskern betekent dus niet alleen dat je bijdraagt tot een fijne groene leefomgeving waar de lucht zuiver is, en de kinderen zorgeloos kunnen spelen. Het betekent ook dat je mee zorg draagt voor het klimaat.

En hoe beter zorgen voor onze bossen, dan door lid van VBV te blijven? Zo draag je immers bij tot die stem voor meer en beter bos, zo blijf je dubbel en dik genieten van die wonderbaarlijk mooie bossen, zo kan je meekomen op ons volgende formidabel bosweekend, word je uitgenodigd op allerlei boeiende bosactiviteiten, films in het bos, info-avonden over 'hete bostopics', wandelingen, beheerwerken in bosgebieden, ... Wij van onze kant beloven u andermaal dat we in ruil voor uw lidmaatschap keihard werk blijven maken van meer en beter bos.

Ten slotte: geniet ongelooflijk van de feestdagen en tot volgend jaar in het bos!

Bert De Somviele

Directeur VBV

CANADESE BOSSEN KREUNEN

Nauwelijks groter dan een rijstkorrel is hij, de schorskever die sinds een aantal jaren een regelrechte catastrofe aanricht in de bossen in het westen van Canada. We maken hier kennis met de 'mountain pine beetle'. Zijn larven vreten zich een weg onder de dennenschors en leggen de toevoer van water en voedingsstoffen stil. Dat is nu al bijna de helft van de bomen in de provincie British Columbia fataal geworden. Het Canadese ministerie van Bosbeheer schat dat er al minstens 620 miljoen kubieke meter hout verloren is gegaan, te vergelijken met vijftien miljoen vrachtwagens vol hout.

De kevertjes horen echter van nature bij het bos en leidden ook vroeger soms tot stevige sterftegolven bij de bomen. Maar de plaag die de laatste jaren door de wouden raast, is minstens tien keer zo omvangrijk als ooit is gezien. Dat komt doordat de keverlarven jaren achtereen niet doodvroren in de winter, en dat komt dan weer door de klimaatsop-

warming. Stevige winters, waarbij het enkele weken -40°C vriest, zijn nodig om de larven te doden. Maar de laatste jaren werd het er nooit meer zo koud. Ironisch genoeg kan deze plaag op haar beurt de klimaatverandering verder in de hand werken. De miljarden bomen die van onschatbare waarde zijn om CO_2 uit de atmosfeer te halen, worden na het afsterven immers zelf een bron van het broeikasgas. Volgens wetenschappers zullen de afstervende bomen tegen 2020 voor evenveel broeikasgassen zorgen als de totale uitstoot van de Canadese transportsector over een periode van vijf jaar. Een schrijnend voorbeeld dus van de negatieve wisselwerking tussen de opwarming van de aarde en de verdere versterking van het klimaatteffect. Maar er zijn ook effecten op korte termijn. Denk maar aan de enorme hoeveelheid dood hout die daar nu klaarstaat om 's zomers voor fenomenale bosbranden te zorgen. Bovendien zou de afname van dennenzaden er ook voor zorgen dat grizzlyberen hun voedsel meer en meer in de buurt van de mens gaan zoeken, met alle gevolgen vandien.

In British Columbia wordt inmiddels alles in het werk gesteld om het hout van de afgestorven bomen zoveel mogelijk te recupereren en de getroffen gebieden zo snel mogelijk te herbebossen. Maar het is een ongelijke strijd. Het overheidsprogramma 'Bossen voor morgen' slaagt er in om jaarlijks zo'n 10.000 hectare bos aan te planten, maar aan dat tempo zou het 1.500 jaar duren om het aangetaste gebied terug te winnen.

BRONNEN | *Mo magazine, maart 2009*
American Forest Bytes, augustus 2009

© Marlies Vanierberghe

OVERWINNING VOOR AMAZONEWOUDE

Dat het Amazonewoud aan sneltempo gekapt wordt, is helaas al lang geen nieuws meer. Maar af en toe bereikt ons ook goed nieuws uit het Amazonewoud. Zo zette Greenpeace dit jaar een koerswijziging in gang n.a.v. haar rapport 'Slaughtering the Amazon'. Dit rapport legt de relatie bloot tussen het verlies van het woud en de uitbreiding van de veeteeltsector in de Amazone. Volgens Greenpeace is de veehouderij de belangrijkste motor achter de vernietiging van het Amazonewoud: geschat wordt dat 70 % van de ontbossing in de Amazone veroorzaakt wordt door veehouderijen. Brazilië is wereldwijd de belangrijkste exporteur van rundvlees, en bovendien brengen al die slachthuizen niet alleen biefstukken op de markt, maar ook grondstoffen die in auto's, schoenen of hondenspeelgoed worden verwerkt. Ook al beweert de vleesverwerkende nijverheid geen producten voort te brengen die gelinkt zijn aan ontbossing, toch kon Greenpeace aantonen dat veel rundveehouders net wel aan illegale houtkap doen om zo meer plaats te ruimen voor hun vee. Drie jaar undercover onderzoek door Greenpeace Brazilië bracht dat aan het licht. De voorbije jaren zou er gemiddeld elke 18 seconden 1 hectare Amazonewoud verdwenen zijn door de veehouders!

Maar wat is het goede nieuws dan, hoor ik u denken. Wel, het goede nieuws is dat dit Greenpeace rapport op de bureaus van wereldwijde afnemers van de bewuste veeteeltbedrijven is terecht gekomen. Deze internationale afnemers hebben vervolgens druk uitgeoefend op de veeteeltreuzen door ontbossing-vrije producten te eisen. Zo verkopen de drie grootste supermarkten in Brazilië niet langer rundvlees van dieren die gekweekt werden in

ontboste gebieden. Ook enkele van de grootste schoenfabrikanten ter wereld, waaronder Adidas, Nike, Clarks en Timberland, stelden een moratorium in op de levering van 'fout' leder, dat afkomstig is van illegale rundveebedrijven uit het Amazonewoud. Zeker en vast een stap in de goede richting voor de toekomst van onze Groene Long! "Met druk van de overheid aan de ene kant en druk van de consument aan de andere, kunnen we milieucriminelen insluiten", besluit de Braziliaanse minister van Leefmilieu.

© iStockphoto

BRONNEN

Greenpeace

Vilt

(Vlaams infocentrum land- en tuinbouw)

Mo magazine, augustus 2009

NIEUWE STEK VOOR ANNE FRANK BOOM

De witte paardenkastanje in de Keizersgracht in Amsterdam is wellicht een van de meest besproken bomen uit de geschiedenis. Tijdens WO II fungeerde hij immers als een van de weinige geneugten voor Anne Frank. Vanuit het Achterhuis kon zij een glimp van die boom opvangen en ze beschreef meerdere malen in haar dagboek hoezeer ze genoot van de loop der seizoenen, weerspiegeld in de paardenkastanje. Maar de bewuste boom, ondertussen 150 jaar oud, is momenteel erg ziek. De rupsen van de paardenkastanjemi-neermot en een agressieve schimmel zijn de

boosdoeners. De boom nadert dan ook zijn laatste dagen. Uit voorzorg heeft men alvast stekken genomen van de paardenkastanje. Een kloon van de boom zou dan de originele kunnen vervangen. Ook in Amerika wachten alvast 11 plekken waar een stekje van de Anne Frank boom binnenkort zal groeien. De sites zijn gekozen door het Anne Frank Center USA omdat ze allen een symbolische waarde dragen in de strijd tegen onverdraagzaamheid.

BRONNEN | *American Forest Bytes, november 2009*
<http://www.annefrank.org/>

HOUTSKOOLPRODUCTIE BEDREIGT GORILLAPARK

Het Virungapark, de woonplaats van zo'n 150 berggorilla's, is een prachtig stuk ongegrepte natuur langs de grens tussen Congo met Uganda en Rwanda. Tegelijk is het park het strijdtoneel van vuurgevechten tussen rebellen, die er de houtskoolsmokkel beheersen, en de parkwachters die letterlijk vechten voor een ecologisch alternatief. In het Virungapark

leven 150 van de 700 laatste berggorilla's ter wereld, wat van hen een bedreigde diersoort maakt. Momenteel is de parkdirectie er bezig met de bouw van een weeshuis voor babygorilla's. Maar geregeld klinken schoten in het park, het stikt er dan ook van de rebellen. Voor de rebellen heeft het park, aan de grens met Rwanda en Uganda, immers een erg strategische ligging. De gewapende groeperingen verdienen de kost met plundertochten in de nabije dorpen, en met de illegale houtskoolsmokkel. Houtskool is in de regio dan ook goud waard. Want zelfs het naburige Goma, een vrij grote stad, heeft geen elektriciteit. En dus koken de meeste inwoners van Goma op vuurtjes van hoogwaardige houtskool die gestookt is met tropisch hout uit het beschermde Virungapark. Ecologische alternatieven zijn dus hoognodig; want als de houtskoolsmokkel niet wordt uitgeroeid dan sterft Virunga een langzame dood. Uiterst slecht nieuws voor de bedreigde berggorilla's.

BRONNEN | *De Standaard, 21 okt 2009*

Rollins Toontje

ROLLIN VERLINDE

Foto's nemen in het bos. Het lijkt gemakkelijker dan het in werkelijkheid is. Al jaren proberen wij met onze Vereniging de juiste hoek en toon voor ons beeldmateriaal te vinden. Dankzij deze fotorubriek kan het vanaf nu alleen maar beter worden. Topfotograaf Rollin Verlinde van Vildaphoto licht in elke Boskrant een tip van de sluier der natuurfotografie voor ons op.

MAAK HET ABSTRACT

Het fotograferen van een boslandschap is moeilijk, maar je hoeft niet steeds de hele omgeving vast te leggen. Er zijn veel interessante elementen te vinden waar je een leuke en zelfs verrassende foto van kan maken. Als je publiek even moet nadenken over wat nu in beeld staat maar wel geïntrigeerd is, is je opzet geslaagd. Daarbij valt te denken aan structuren in boomschors, een detail van de bosbo-

dem met afgefallen blaadjes, een kleurrijk palet korstmossen op een boomstam, de kruin van een boom waar wat zonlicht door valt, een bult mossen of een detail van een varenblad. Probeer het beeld volledig te vullen met je onderwerp, dat geeft het mooiste effect.

Meer info

www.vildaphoto.net

© www.vildaphoto.net

Bosactua

ER BOUGEERT VANALLES ROND DE ZONEVREEMDE BOSSEN

Elk jaar schrijft VBV naar aanleiding van de opening van de Week van het Bos een Bosbarometer, waarmee we de bostoestand van het voorbije jaar onder de loep nemen. Na de overhandiging van onze Bosbarometer 2009 en het reddingsplan zonevreemde bossen aan minister van leefmilieu Joke Schauvliege barstte een debat los over de toestand van de Vlaamse bossen. Uit de Bosbarometer was namelijk gebleken dat Vlaanderen in 2008 opnieuw een netto-ontbosser was en dat 31% van ons beperkte bosareaal zonevreemd en dus bedreigd is. Niet enkel werd het thema uitgebreid behandeld in verschillende media, ook in verschillende zittingen van de commissie leefmilieu moest de minister heel wat vragen beantwoorden.

De minister is niet ongevoelig voor de belabberde toestand van onze bossen. Ze beloofde ons persoonlijk werk te maken van de bosuitbreiding en de zonevreemde bossen en ze verzekerde ons dat tegen 2020 de helft van de kleinstedelijke gebieden over een stadsrandbos zal beschikken. Veel werk aan de winkel dus de komende legislatuur! VBV kijkt alvast reikhalzend uit naar de realisaties!

© Marc De Vos

WACO STAAT TERUG OP

Jaren geleden introduceerde VBV, om een tegengewicht te bieden aan de vele ontbossingen in Vlaanderen, het WAakzaamheids-COMité. Via de WACO-foon konden wakker burgers op til zijnde ontbossingen melden aan VBV. De situatie op het terrein werd gecheckt en de dossiers en krachten gebundeld: Actie voeren was de boodschap. Talloze bossen bleven zo gespaard van de ondergang. Decennia later is de situatie helaas nog steeds even acuut. Dat blijkt uit de vaak verbijsterende mails die wij ontvangen van burgers over op til zijnde ontbossingen in hun geliefde nabijgelegen bossen. Dagelijks sneuvelt nog steeds 0,5 ha Vlaams bos! Laat ons de krachten opnieuw bundelen: heb jij weet van een bos in je buurt dat op kappen staat? Laat het ons zeker weten door te mailen naar liselot.ledene@vbv.be of te bellen naar 09-264 90 50. We garanderen je geen redding, maar beloven je wel heel hard ons best te doen.

EEN NIEUW HERFSTBOEK VOOR DE JEUGD

Er is dit najaar een nieuw natuurjeugdboek verschenen: Herfstpret. Na boeken over de winter en de lente is het nu de beurt aan het jaargetijde van de vallende bladeren. Herfstpret vertelt op een speelse manier hoe verschillende dieren in de herfst overleven. Leerzaam, maar vooral leuk, met veel tips voor activiteiten en waarnemingen. Dankzij de mooie illustraties is Herfstpret ook fijn om zomaar in te neuzen en te bladeren. Voor kinderen van 8 tot 12 jaar.

Onder de slogan 'We zetten onze JOKE in' overhandigden de VBV-bomen hun reddingsplan voor de zonevreemde bossen aan Minister Joke Schauvliege.

VROLIJK KINDERBOEK OVER VOGELS

Boeken over vogels zijn er in alle soorten en maten, maar bijna alleen voor volwassenen. Ook voor kinderen kunnen vogels leuk en interessant zijn, als de informatie maar goed op hen is afgestemd. Daarin slaagt *Vogels Zien* en *Horen* bijzonder goed. Op een luchtige manier vertelt dit boek allerlei interessante weetjes over vogels in hun omgeving. Kinderen vanaf 7 jaar kunnen het boek zelf lezen.

ALS HET AAN HET BOS LAG, GING DE LANGE WAPPER ONDER DE GROND

Op de laatste dag van de Week van het Bos stond met het referendum over de Oosterveelverbinding opnieuw dik 100 hectare bos op de helling. De plannen van aanvrager BAM over de bouw van de Lange Wapperbrug voorzien immers een aanzienlijke ontbossing van het Vlietbos, een enorme ingreep in het Sint-Annabos en de ontbossing van het Noordkastelbos ten behoeve van de verkeerswisselaar tussen de Lange Wapperbrug en de Ring rond Antwerpen.

Omdat uit de Bosbarometer 2009 nog maar net gebleken is dat de bosuitbreiding in Vlaanderen echt totaal stilgevallen is, roept VBV speciaal op om te blijven protesteren tegen de Lange Wapper!

5 HECTARE VREDESBOSSEN BIJ

Vredesbossen is een DuLoMi-project (Duurzaam Lokaal Milieubeleid) van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen dat, met steun van de Vlaamse overheid, de aanplant van acht Vredesbossen in evenveel gemeenten in Vlaanderen beoogt. Het concept Vredesbos bouwt verder op de traditie van het aanplanten van 'Vredesbomen' na het beëindigen van een oorlog. De gekende uitspraak "Een boom plant je aan voor je kinderen", illustreert die symboliek: vrede moet iets duurzaam zijn. Daarnaast staat een Vredesbos (net als andere bossen) ook symbool voor de strijd tegen de opwarming van de aarde. Door hun koolstofopslag en bufferfunctie zijn ze onmisbaar om dit klimaat leefbaar te houden op lange termijn. In totaal zullen we dit najaar nog 5 ha vredesbossen aanplanten, wat de totale oppervlakte vredesbossen op 11,56 ha zal brengen!

Bosbarometer 2009

LISELOT LEDENE EN BERT DE SOMVIELE

Op 11 oktober 2009, tijdens de officiële opening van de Week van het Bos in het Parkbos te Deinze, overhandigde de werkgroep Actie en Beleid van de VBV de Bosbarometer aan de minister van Leefmilieu Joke Schauvliege.

De Bosbarometer is een jaarlijkse traditie die aan de hand van een aantal meetbare indicatoren de evoluties van het Vlaamse bosbeleid van de afgelopen jaren schetst. Deze indicatoren reflecteren onze hoofddoelstellingen: al meer dan 35 jaar zetten wij ons dagelijks in voor bosbehoud en meer en beter bos in Vlaanderen. Concreet meten we met die Bosbarometer elk jaar een aantal belangrijke aspecten van ons bosbeleid, wat ons toelaat de situatie op de voet te volgen:

- ▶ Bosbehoud: bosoppervlakte, zonevreemde bossen, ontbossingen en boscompensatie, behoud van bossen wereldwijd;
- ▶ Bosuitbreiding: afbakening bosuitbreidingsgebied en effectieve bosuitbreiding op het terrein;
- ▶ Multifunctioneel bosgebruik: stadsrandbossen voor een leefbare stedelijke omgeving, bosrecreatie, duurzaam bosbeheer, gecertificeerde bossen, bossen voor ecologische en wetenschappelijke functie, economische bosfunctie;
- ▶ Bossen in de wereld: evolutie van de bosoppervlakte wereldwijd; investeringen van de Vlaamse overheid in tropisch bos(behoud).

De Bosbarometer kan u terugvinden op onze site (www.vbv.be/bosbarometer) of opvragen op het secretariaat bij liselot.ledene@vbv.be (09-264 90 50). Voor iedere indicator vindt u in dit document een stand van zaken, de opmerkelijkste trends van 2008 en het standpunt van VBV hierover. Hieronder geven we u onze belangrijkste bevindingen.

We kunnen verheugd zijn over een aantal positieve trends in het bosbeleid in 2008 en 2009. Bij de meeste trends moet echter wel een kanttekening worden gemaakt en hier en daar zijn er ernstige redenen tot bezorgdheid.

BOSOPPERVLAKTE

Zo stagneert de bosoppervlakte opnieuw na een positieve tendens, die voelbaar was sinds de invoering van de ontbossingsstop en boscompensatie. In 2008 werd er 156 hectare vergund ontbost terwijl er amper 152 hectare bos is bijgekomen: een netto ontbossing van 4 hectare dus. Voor het zoveelste jaar op rij halen we de doelstellingen van het Ruimtelijke Structuurplan Vlaanderen niet (nl. 769 hectare netto-bosuitbreiding per jaar). VBV vreest dat er zelfs opnieuw sprake is van een netto negatieve bosbalans: illegale ontbossingen en administratieve vertragingen zorgen ervoor dat de oppervlakte ontbossingen ongetwijfeld nog een pak hoger ligt in 2008.

De bosuitbreiding stagneert helaas in Vlaanderen, hoewel deze jongelingen er duidelijk helemaal klaar voor zijn!

In een parlementair debat naar aanleiding van het verschijnen van onze Bosbarometer (te raadplegen op de website van het Vlaams Parlement: www.vlaamsparlement.be, zoeken op 'Bosbarometer') nuanceerde minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege onze cijfers enigszins, en stelde ze dat er niet 4 hectare was ontbost, maar 25 hectare bos was bijgekomen in 2008. Daarmee erkende ook zij natuurlijk wel dat Vlaanderen haar engagementen op vlak van bosuitbreiding absoluut niet haalt, en dat we dus een pak beter moeten doen.

ZONEVREEMDE BOSSEN

31% van de totale bosoppervlakte is zonevreed! Deze bossen – die niet in een groene bestemming liggen – kunnen vrij een-

voudig ontbost worden. Vooral de 8.174 hectare bossen in de echt harde bestemmingen (bv. woon- en industriegebied) zijn zeer sterk bedreigd. Nochtans is uit onderzoek gebleken dat ongeveer de helft van de zonevreemde bossen als waardevol tot zeer waardevol kunnen beschouwd worden, en dat hun verdwijnen eigenlijk niet kán gecompenseerd worden... Je kan de kapping van deze waardevolle bossen vergelijken met de sloop van een historisch gebouw, als bv. het Gravensteen in Gent, om plaats te maken voor een parkeergarage: ondenkbaar toch?

De nieuwe Vlaamse Regering heeft zich geëngageerd tot het in kaart brengen van de zonevreemde bossen en de herbestemming van zonevreemde bossen waar dat nuttig en

mogelijk is. VBV juicht dit engagement uiteraard van harte toe: op deze wijze gaat de Vlaamse overheid de strijd aan met één van de belangrijkste knelpunten van ons bosbeleid. Met haar 'reddingsplan zonevreemde bossen' brengt VBV bovendien constructieve en financieel interessante oplossingen aan voor het behoud van de meest waardevolle zonevreemde bossen in Vlaanderen.

ONTBOSSINGEN EN BOSCOMPENSATIE

In 2008 werd een opening gemaakt om het Boscompensatiefonds te activeren. In Vlaanderen is men, wanneer men ontbost, immers verplicht om deze ontbossing te 'compenseren': dat kan door zelf compensatiebossen te planten maar veel ontbossers doen dit door een bedrag in het zgn. Boscompensatiefonds te storten. Tot vandaag gebeurt er echter zeer weinig met dit geld, en hieraan wil men iets doen. Wanneer dit alles in wet gegoten zal zijn, zullen ook privé-personen en -organisaties, en andere overheden, gebruik kunnen maken van deze gelden. Op deze wijze kan dit Fonds eindelijk zijn doel beginnen dienen: werk maken van effectieve boscompensatie op het terrein.

BOSUITBREIDING

2007 was de deadline voor het uitvoeren van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waarin ook de realisatie van 13.664 hectare bijkomende bossen was opgenomen. Momenteel is er echter slechts 3.979 hectare bijkomend bos gerealiseerd, wat overeenkomt met amper 29 % van de doelstelling. De bosuitbreidingachterstand is inmiddels opgelopen gigantische proporties ten opzichte van de verplichtingen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

VBV

Een nieuw toegankelijkheidsbesluit laat beheerders en eigenaars toe de recreatie in hun bossen beter te regelen.

In 2008 viel er weinig beterschap waar te nemen: hoewel er sinds 2008 opnieuw subsidies voorzien zijn voor het bebossen van landbouwgronden worden er steeds minder dossiers positief geadviseerd. En zonder een dergelijk positief advies mag er niet bebost worden! Eens te meer stelt VBV vast dat een beter op elkaar afgestemd en vereenvoudigd vergunnings- en adviesverleningsbeleid zeer dringend aan de orde is, want nu stellen we vast dat de ene Vlaamse administratie de doelstellingen van de andere Vlaamse administratie én van de Vlaamse Regering eigenlijk tegenwerkt!

STADSRANDBOSSEN VOOR EEN LEEFBARE STEDELIJKE OMGEVING

De recreatieve functie van bossen zal in het druk bevolkte Vlaanderen steeds belangrijker worden. We stelden tevreden vast dat dit ook voor de overheid een belangrijke bekommernis is: zowel in het Pact 2020 als in de Regeerverklaring staat dat 'minstens de helft

van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt over een stadsbos of heeft er een opgestart'. We hopen ten stelligste dat deze doelstelling volledig waargemaakt wordt! Op het terrein zullen nog zware inspanningen geleverd moeten worden om dit erg ambitieuze plan te realiseren.

SPEELZONES

Ook op het speelzonefront en de toegankelijkheid van bossen blikken we tevreden terug: in 2008 werd 190 hectare bijkomende speelzones in bossen aangeduid wat de totale oppervlakte speelzones in bossen op 2.279 hectare brengt! Het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toegankelijkheid van bossen en natuurreervaten vinden we ook een mooie stap voorwaarts.

DUURZAAM BOSBEHEER

VBV is verheugd vast te stellen dat de laatste jaren heel wat inspanningen geleverd zijn om duurzaam bosbeheer ingang te doen vinden binnen het Vlaamse bosbeheer. Het aantal bosbeheerplannen zit in de lift alsook de oppervlakte FSC-gecertificeerde bossen. In 2008 kregen 1.090 hectare bos het FSC certificaat. Bij de start van de Week van het Bos 2009 is het aanbod inlands gelabeld hout nog steviger uitgebreid: 11.605 hectare bos heeft momenteel het FSC-certificaat. Er is wel nog heel wat overleg nodig om tot betere afspraken te komen voor het echte exploitatiewerk op het terrein, zodat de bossen op een volwaardige manier hun belangrijke houtproductiefunctie kunnen blijven vervullen.

BOSSEN WERELDWIJD

Tenslotte moesten we vaststellen dat de Vlaamse Overheid vasthoudt aan haar inper-

© Robbie Goris

Bossen moeten op een volwaardige manier hun belangrijke houtproductie-functie kunnen blijven vervullen.

king van de budgetten voor het promoten van duurzaam bosbeheer in de tropen. Een gemiste kans, want het behoud van de bossen in de tropen is een heel belangrijk, goedkoop en efficiënt instrument in de strijd tegen klimaatverandering. Temeer daar de ontbosing wereldwijd blijft verder denderen aan een misselijkmakend tempo (jaarlijks worden 13 miljoen hectare natuurlijke bossen vernield, dit zijn 36 voetbalvelden per minuut), ondanks de lippendienst die men nu ook in het kader van de klimaatonderhandelingen aan internationaal bosbehoud levert.

Onze volledige Bosbarometer en ook ons reddingsplan voor de zonevreemde bossen kan geraadpleegd worden op www.vbv.be/bosbarometer.

Beuk in de plaaster of Christoboom?

BERT DE SOMVIELE EN LOTTE VAN NEVEL

Wie wel eens het Aelmoeseneiebos vlakbij ons kantoor in Gontrode bezoekt, kan er tegenwoordig een toch wel vreemd spektakel aanschouwen: enkele monumentale beuken staan er helemaal ingepakt bij. Lange lappen jute omhullen hun forse stam en de brede takken onderaan hun kruin. Wat is hier aan de hand? Hebben we te maken met beuken met een 'gebroken stam' die snel in de plaaster moesten om te herstellen? Of gaat het om een project van de internationaal vermaarde inpakkunstenaar Christo, die eerder al het Reichstagggebouw in Berlijn, en zelfs hele tropische eilanden vakkundig verpakte? Natuurlijk niet. Maar waar hebben we hier dan wel mee te maken?

Om dat verder uit te zoeken moeten we wat meer weten over de boomsoort die hier zo ingepakt staat. Het gaat om beuken, en deze boomsoort kan in onze bossen tot een echte woudreus uitgroeien. Beuken eisen echter pas laat in de natuurlijke bosdynamiek hun dominante plaats in het bos op. Het zijn immers in eerste instantie echte schaduwboomsoorten, die als jonge boom het beste gedijen wanneer ze onder een scherm van andere, volwassen bomen staan. In de schaduw van die zogenaamde pionierboomsoorten zoeken ze geleidelijk hun weg naar boven, en op veel plaatsen worden ze uiteindelijk zelf de dominante boomsoort, die op haar beurt veel schaduw gaat werpen op de onderetage. Zo veel schaduw zelfs dat aaneengesloten, volwassen beukenbossen vaak gekenmerkt worden door de afwezigheid van een struiklaag of andere plantensoorten op de bosbodem: er is gewoon te weinig licht voor de meeste planten. Het Zoniënwoud is daar een mooi voorbeeld van.

De beuk wordt echter zelf ook soms het slachtoffer van de omstandigheden die hij in grote mate zelf creëert: doordat hij in een

lichtarme omgeving pleegt te staan, heeft hij die typische grijze en gladde maar vooral ook erg dunne schors. Wanneer onze volwassen beuken dan plots opnieuw in het licht komen te staan, zie je vaak dat hun schors te dun is voor de rechtstreeks invallende zonnestralen: de schors gaat lange barsten vertonen, waardoor het hout eronder vrijkomt. Een dergelijke wonde leidt tot de zogenaamde 'schorsbrand'. En dan staat de deur open voor allerlei bezoekers: spechten, insecten maar ook schimmels bezoeken onze verzwakkende beuk, of vestigen zich er zelfs. Gevolg: onze woudreus gaat kwijnen, zijn kroon sterft langzaam af, en uiteindelijk volgt in de meeste gevallen de dood.

Een nieuwe open plek in het bos kan tot schorsbrand leiden bij de naburige beuken, bijvoorbeeld wanneer een storm zorgt voor windval in het bos. In het Zoniënwoud, waar enkele van Vlaanderens meest indrukwekkende beukenbestanden groeien, heb je zo heel wat windvallocaties, met een voortschrijdend front van kwijnende beuken: wanneer de beuken aan de rand van de windvalplek de strijd tegen het zonlicht

© Lotte Van Nevel
© Lotte Van Nevel

verliezen en afsterven, bereikt het invallende licht immers de beuken die daar achter staan, en herhaalt de cyclus zich. Hele beukenbestanden kunnen op die manier geleidelijk aan verkommeren.

Maar ook het regulier bosbeheer kan een dergelijk effect hebben: door de kap van een aantal volwassen bomen zorg je immers voor heel wat meer lichtinval op die plek. Volwassen beuken aan de rand van een geëxploiteerd bestand lopen dan ook het risico om schorsbrand te ontwikkelen. Waarmee we terug bij onze ingepakte bomen komen: het Labo voor Bosbouw van de Universiteit Gent, dat het Aelmoeseneiebos in Gontrode beheert, heeft dan ook geen risico's genomen. Twee zeer oude beuken waren vrij komen te staan pal

op het zuiden na een recente exploitatie, en dus werden deze 'randbeuken' gezellig ingeduffeld zodat ze geen last zullen hebben van het zonlicht.

Wie meer info wil over het beheer van het Aelmoeseneiebos, kan overigens steeds terecht op de website van het Laboratorium voor Bosbouw van de Universiteit Gent:

<http://dfwm.ugent.be/lavobo>.

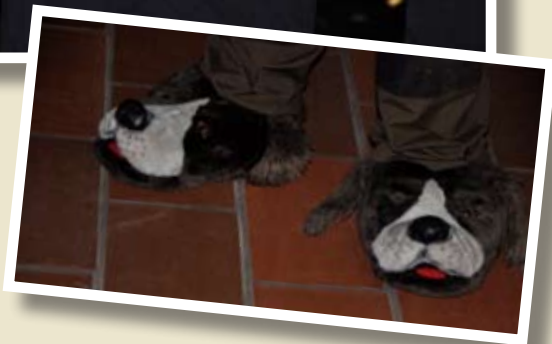

Ledenweekend

Ons bosweekend in Ronse was fantastisch. De deelnemers zijn nog altijd aan het nagenieten. Voor de lezers van de Boskrant die er niet bij waren: een paar foto's als proevertje. Zodat je weet dat het gesmaakt heeft.

Foto's: © Jean-Pierre Fack

Meristeem

GRIET BECKERS

Bij bomen heb je twee soorten groei, namelijk in de lengte en in de breedte. Om in de lengte te kunnen groeien, hebben bomen aan de groeitoppen van stengel en wortel een primair meristeem. Dit is een weefsel waarin zich cellen bevinden die zorgen dat een stengel en wortel groeien en dat blaadjes en bloemen aan een plant komen. Dit wil zeggen dat de lengte van een boom toeneemt doordat aan de top van de stam telkens een stukje bijgroeit. Hetzelfde geldt voor de wortels.

Stel dat je een vogelkastje in een boom hangt, en 10 jaar later ga je opnieuw naar dat vogelkastje kijken, kan je er dan nog aan? Of je hangt een schommel aan een tak van een boom. Kan je dan 5 jaar later nog met je voeten aan de grond? Met wat we zonet geleerd hebben, weten we dat het vogelkastje en de schommel op net dezelfde plaats zullen hangen omdat de boom boven- en onderaan bijgroeit.

Naast de lengtegroei hebben bomen natuurlijk ook een diktegroei. Hiervoor hebben ze een afzonderlijk weefsel, namelijk het secundair meristeem of cambium, dat over de hele stamlengte voorkomt. Als je de stam beschouwt als een cilinder hout, dan wordt deze cilinder helemaal omhuld door het cambium. Door cellen te delen, maakt dit cambium naar binnen toe meer hout en naar buiten toe een bast. Zo groeit de boom in de dikte en ontstaat

een steeds dikkere houtstam met een stevige bast omheen.

© ANB – Week van het Bos

Het Raspaillebos

JOHNNY CORNELIS

In Geraardsbergen bevindt zich een schitterend bosgebied dat een bezoek meer dan waard is: het Raspaillebos. Je maakt er kennis met weidse vergezichten en kasseiwegen waar wielerhistoriek wordt geschreven, maar ook met een wereldvermaarde onderzoekssite op vlak van veredeling van bomen en met prachtige voorjaarsflora. De voorjaarsflora is het best te bewonderen in de periode van half maart tot half mei, maar ook op andere momenten van het jaar is dit bos zeker de moeite waard.

Het start- en eindpunt van de wandeling is Natuur- en Milieueducatief Centrum 'De Helix', vanwaar een bewegwijzerde wandeling van Natuurpunt vertrekt. Je hoeft enkel de gele en/of rode wegwijzers op de paaltjes met het logo van Natuurpunt te volgen. De gele wandeling (4,3 km) leidt je door het eigenlijke Raspaillebos, een erkend natuurreservaat van Natuurpunt. De rode wandeling is een uitbreiding (3,4 km extra) doorheen het Moerbekebos dat eigendom is van het Vlaamse Gewest.

'De Helix' is een Vlaams natuur- en milieueducatief centrum, waar elke schooldag groepen kinderen wegwijs worden gemaakt in de natuur. Af en toe is de Helix echter ook tijdens het weekend geopend, en de tentoonstelling en educatieve tuin met waterzuivering en een hoekje voor bijen zijn zeker een bezoekje waard.

Verlaat de parking van De Helix en ga links de helling op. Op de top sla je rechtsaf. Er ontvouwt zich een pittoresk landschap met golvende weiden, knotwilgen, een meanderende beek en op de achtergrond het 180 hectare grote boscomplex. In elke rij knotwilgen broedt een paar steenuilen. Voorbij de rij knotwilgen kom je op een asfaltbaantje. Volg

© Koen Steenhoudt

Stiltegebied rond het Raspaillebos

dit even naar rechts en sla vervolgens weer links af. Hier kan je duidelijk zien dat in 1750 het bos drie keer groter was dan nu. Deze holle weg was toen nog een bospad. De varens, daslook en wilde hyacinten in het talud zijn daar het bewijs van.

Je vervolgt nu de veldweg tot aan de bosrand. De bronbeekvallei aan je linkerkant werd tijdens de laatste ijstijd gevormd. Het hakhoutbosje bij de bosrand is de uitloper van een mooi stuk bronbos met reuzenpaardestaart, eenbes, keverorchis, dotterbloem, slanke sleutelbloem en hangende zegge. In de bodem zit

© Johnny Cornelis

Wilde hyacint in het Raspaillebos.

nog een dikke laag veen. De weide rechts bij de bosrand wordt dan weer extensief begraaasd door de schapen van een bioboer. Ze vertoont de eerste tekenen van spontane verbossing. In ruige hoekjes schieten immers jonge bomen op en langs de bosrand vormt zich een zoom van bramen en struiken. Zo wordt de scherpe grens tussen bos en weiland geleidelijk vager.

In het bos blijf je het pad rechtdoor volgen. Van de bosrand tot de eerste bocht volgen wilde hyacinten, kleine maagdenpalm en daslook elkaar op. Deze schitterende vegetatie is van Europees belang. Reden waarom het Raspaillebos deel uitmaakt van een Europees habitatgebied en mede bekroond werd door een LIFE project. Op het grijze bord aan de ingang vind je hierover meer informatie.

Het pad gaat geleidelijk aan bergop en na enkele honderden meters zie je op de rechterkant de Juffrouwkapel. Deze kapel dateert uit de 17de eeuw. Volgens de legende waren een gebed in de kapel en een dronk uit de bron

er vlakbij, goed tegen tandpijn. We raden de heildronk vandaag echter af wegens de sterk bemeste maïsakkers hogerop. Voorbij de kapel, aan het einde van de lorken, draait het pad naar links. Een paar bochten verder, naast een akker, kom je in een bestand met winter-eiken. Dit perceel was in 1895 nog een akker. Het werd toen ingeplant met wintereiken, die nu tot de dikste bomen van het bos behoren. Enkele ervan kwijnen weg door lichtconcurrentie met beuken.

Bij de achterkant van de tuinen gaat de wandeling naar rechts. Voor een prachtig streekgezicht moet je echter eventjes naar links, tot voorbij de bosrand. Je bevindt je hier op de rug van de Bosberg, die de valleien van de Dender en haar bijrivier de Mark scheidt. Voor jou ligt het glooiende Pajottenland met de Congoberg als herkenningspunt. Beide 'bergen' horen tot een ketting van getuigenheuvels die van Noord-Frankrijk tot in Haspengouw de zuidgrens van Vlaanderen aflijnen. In feite zijn het versteende zandbanken langs de kustlijn van de Diestiaanzee die twee miljoen jaar geleden Vlaanderen overspoelde. Keer vervolgens even op je stappen terug en vervolg de wandeling. Het hoefijzervormige talud is de rand van een immens bronamfitheater. Dit is ontstaan doordat een groot pak met water verzadigd zand wegschoof op de onderliggende kleilaag. Overal in de helling sijpelt kalkrijk water uit de bodem en ontspringen er beekjes. Deze zijn de levensaders van het bos. Veel voorjaarsbloeiers zijn er immers afhankelijk van.

Bij de grindweg kan je even uit het parkoers stappen voor een verfrissing in het café op de top van de Bosberg. Om de wandeling verder

te zetten, steek je via twee sluisjes de grindweg over. Je daalt een steile helling af die het domeinbos links scheidt van het natuurreservaat rechts. Op het perceel aan je rechterkant werden alle Amerikaanse eiken gekapt. Be-doeling is om een gemengd bos met zomer-eik, beuk en haagbeuk te bekomen. Op de droge helling groeit lelietje-van-dalen. In de vochtige hellingknik vormen bosanemonen in het voorjaar een schitterend wit tapijt. In maart kan je hier tevens wilde narcissen bewonderen.

Van op het kruispunt aan de voet van de helling kijk je rechts in een grazige dreef. De vegetatie in deze dreef wordt regelmatig gemaaid en langs de randen wordt aan hakhoutbeheer gedaan. Hier groeien guldenroede, boswed-erik, vlinderbloemigen, lipbloemigen en ruig-tekruiden. Het zijn planten die in een gesloten bos niet aan hun trekken komen, maar voor vlinders (o.a. kleine ijsvogelvlinder) en andere insecten zijn dit soort biotoopjes van levensbelang. De wildernis links van de grazi-ge dreef was in 1999 een kale vlakte, nadat de vorige eigenaar alle bomen van enige omvang had gekapt. Intussen keert het bos in ijlt tempo terug. Waar het kroondek al dicht is, kwijnen de bramen weg en duiken de voorjaarsbloei-ers weer op. De situatie is er ideaal voor mid-delhout, een vorm van beheer die mee aan de oorsprong ligt van de rijke vegetatie. Zelfs de naam van dit gebied draagt er de sporen van. ‘Raspe’ komt immers uit het Oud-Vlaams en duidt op schaven en hakken.

Wil je enkel de gele wandeling doen, dan ga je hier rechtdoor. Wil je er de rode bij doen, dan ga je naar links.

© Johnny Cornelis

De platbuik, een grote, gedrongen libel die je in het Raspaillebos kan aantreffen.

Met de rode wandeling doorkruis je het domeinbos. Rechts zie je de verschillen in beheerstrategie tussen het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt. Natuurpunt streeft naar spontane verbossing; door het Agentschap worden bomen geplant. Ook vervangen ze vaak hakhout door hooghout. De twee vormen van bosbeheer zijn complementair en zorgen samen voor een grotere biologische diversiteit.

Sla rechts de grote dreef in en neem 200 m verder het paadje links. Rechts ligt het hof ten Steenborre. Het hof ten Steenborre behoorde toe aan de Sint-Adriaansabdij. Ooit was hier het raakpunt van drie kloosters: de Benedictijnenabdij Sint-Adriaans van Geraardsbergen, het Dominicanenvicariaat van Atembeke en de Sistersiënzerinnenabdij van Grimminge. Je neemt de eerste veldweg rechts en daalt tussen de weilanden af. De heuvel links is de Grote Molenberg. Het is een uitloper van de Oudenberg, bekend van het Krakelingenfeest en de Muur van Geraardsbergen. Je kijkt naar

een landschap met een hoog pittoresk gehalte. Tegen de heuvel prijkt het kerkje van Onkerzele. Op het einde ga je naar rechts en vervolgens links. Je maakt nu een kleine lus door de kouters. Tijdens de laatste ijstijd werd een dik pak fijne leem uit de arctische grindwoestijnen opgewaaid en over onze streek uitgestrooid. Deze golvende leemkappen zijn uiterst vruchtbare landbouwgronden. Aan het betonbaantje draai je scherp rechts de andere veldweg in. Deze blijf je volgen tot bij het witte landhuis in de bosrand. Net voorbij dit huis ga je rechts, wat verder naar links en bij het volgende kruispunt kom je opnieuw bij de gele wandeling.

Hier ga je naar links. Het bos links van de dreef is van recente datum. In de jaren zestig werden weiden ingeplant met populieren. Deze werden in de jaren tachtig gekapt en vervangen door een tweede generatie. Er heeft zich een struiklaag gevormd met hazelaars, zwarte els en vlier en bosplanten hebben de bodem gekoloniseerd. Aan de volgende kruising neem je opnieuw links en je verlaat het bos. Rechts stroomt een bronbeek door een liefelijk valleitje. Wie er vroeg bij is, kan met wat geluk reeën zien grazen. De vos controleert hier dagelijks zijn territoriumgrenzen. Deze weg volgen we rechtdoor tot aan de plantages. De plantages behoren tot het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Hier worden populieren, en in mindere mate ook andere boomsoorten, getest op groeisnelheid, stamvorm en weerstand tegen ziekten. In de bosbouwsector is dit proefcentrum wereldwijd gekend.

Nog even naar rechts, en je bent opnieuw bij het vertrekpunt.

© Johnny Cornelis

FICHE

- ▶ wandeltocht
- ▶ gemeente: Geraardsbergen
- ▶ provincie-regio: Oost-Vlaanderen – Vlaamse Ardennen
- ▶ loofbos – naaldbos – akkers – grasland
- ▶ afstand: 4,3 of 7,7 km
- ▶ geschatte duur: 1,5 of 2,5 uur
- ▶ niet toegankelijk voor kinderwagens en rolstoelgebruikers
- ▶ honden aan de leiband zijn toegelaten
- ▶ stevig schoeisel is aangewezen
- ▶ bereikbaarheid met openbaar vervoer:
Vanaf het NMBS-station van Geraardsbergen kan de belbus je aan 'De Helix' afzetten. Info en afspraken voor de belbus: 09-210 94 94.
- ▶ locatie nabijgelegen parking: De Helix, zie www.dehelix.be
- ▶ geen speelbos/-zone aanwezig
- ▶ Deze wandeling en een wandelkaart hebben we digitaal beschikbaar gemaakt via RouteYou.com (terug te vinden via 'Zoek een Route', 'Meer opties', Groep: Vereniging voor Bos in Vlaanderen.)

Praatstoel

EEN INTERVIEW MET CÉLINE, JNM'STER IN HART EN NIEREN!

Naam: Céline De Caluwé

Leeftijd: 21 jaar – Woonplaats: Ellezelles en Gent (kot)

Dagelijkse bezigheid: student bio-ingenieur en natuurlijk de JNM!

De JNM – Jeugdbond voor Natuur en Milieu – is dan wel een pak minder bekend dan de Chiro, Scouts, KLJ en zo, maar in de bos- en natuursector zijn ze wel bekend. Het is immers een jeugdvereniging met een heel sterke focus op natuur en milieukennis en -zorg. (Ex-)JNM'ers herken je vaak aan een grote passie voor natuur en meer dan eens aan hun encyclopedische parate kennis over aspecten van natuur- en bosbeheer en -beleid. Hiermee is de JNM dan ook een echte kweekvijver voor kennis en talent. Velen komen later in onze sector terecht. Ook op heel wat sleutelposities in de professionele bos- en natuursector vind je ex-JNM'ers. Een artikel over deze boeiende organisatie is hier dus zeker op zijn plaats, en dat doen we aan de hand van een interview met JNM-lid Céline De Caluwé.

© Dorien Pelckmans

Céline

Waarom is de JNM belangrijk, waarom zou iedereen bij de JNM moeten komen?

Naast veel plezier maken, wordt er in de JNM op een heel spontane manier aandacht besteed aan natuur en milieu. Onze typische activiteiten zijn excursies, beheerwerken, discussie-avonden, maar ook spelen, en – niet te vergeten! – op kamp gaan. Via al deze activiteiten brengen we kinderen en jongeren op een heel gezellige manier in contact met natuur en het

belang (en behoud) ervan. Hierdoor heeft de JNM een belangrijke sensibiliserende rol. Er hangt bij de JNM ook een zeer open sfeer.

Hoe ben jij bij de JNM gekomen?

Heel toevallig. Toen ik een jaar of zes geleden in de Doode Bemde (een natuurreservaat nabij Leuven) aan het wandelen was, zag ik daar plots tenten staan met een vlag van de JNM. Er was

niemand, maar ik was curieus en zocht op het internet wat dat was, de JNM. Ik ontdekte dat dit een jeugdvereniging is die zich bezig houdt met natuur en milieu, zoals de naam luidt. Ik ontdekte dat naast wekelijkse activiteiten ook zomerkampen georganiseerd werden. Diezelfde zomer nog ben ik op JNM-kamp vertrokken (het Gaumese Achterland). Ik had onmiddellijk door dat deze organisatie iets helemaal anders was dan de 'doorsnee' jeugdvereniging. Er was heel veel aandacht voor milieuthema's. De maaltijden zijn vegetarisch en er wordt zo weinig mogelijk afval gecreëerd. De dagen werden gevuld met fietstochten van het ene mooie gebied of reservaat naar het andere. Heel mooie plekjes die ik leerde kennen, waar ik voordien nog nooit van gehoord had. In die gebiedjes leerde ik allerlei tot dan toe onbekende planten en dieren kennen. Leuk om te zien wat België nog in petto heeft, als je op zoek gaat. Na het kamp sloot ik mij aan bij de afdeling Kortrijk. Anderhalf jaar later werd ik daar voorzitter. Zes jaar later ben ik nog steeds actief en dit zal ik blijven, tot mijn 25ste. Dan krijgen JNM'ers traditioneel hun 'oude sok' en moeten ze de JNM verlaten. Het is en blijft nu eenmaal een jeugdvereniging hé.

Natuur en milieu, is dat ook bos?

Bij JNM ligt er niet echt een specifieke nadruk op bos, maar we weten maar al te goed dat we niet zonder bos kunnen. De JNM heeft drie belangrijke pijlers, namelijk natuurstudie, milieubescherming en beheerwerken. Bos komt onrechtstreeks wel in deze drie pijlers voor: we doen natuurlijk aan natuurstudie in de bossen, maar we organiseren ook acties tegen het verdwijnen van bossen en meer dan eens gaan we aan de slag met allerlei beheerwerken in bossen. Toen ik net lid was gewor-

JNM

- ... is een jeugdvereniging voor álle jongeren (7 tot 25 jarigen) die geïnteresseerd zijn in natuur en milieu.
- ... heeft drie pijlers: natuur, milieu en beheer
- ... bestaat in heel Vlaanderen en Brussel, er zijn 50 afdelingen
- ... vind je op www.jnm.be

© Charlotte De Busschere

Een typisch JNM-tafereel: samen plantjes determineren.

den, gingen we met afdeling Kortrijk wel eens naar het bos. Een collega-JNM'er studeerde immers land- en bosbeheer (bij de bio-ingenieurs) en nam ons mee in zijn passie voor bos. Toen gingen we vooral naar het Zoniënwoud en het Meerdaalwoud. In de regio rond Kortrijk is het immers 'genen vette' met die bossen, helaas. Uiteindelijk is het de interesse van de mensen in de afdeling die de aard van de activiteiten bepaalt, gaande van vogelen (vogels kijken dus...), urenlang met een flora-boek in de hand kalkgraslandjes afspeuren op zoek naar allerlei fraais, zwoegen in een trilveen of een hakhoutperceel, piepers (JNM'ers van 7 tot 12 jaar oud) op sleeptouw nemen in de natuur, en zo veel meer... Naast de afdelingen zijn er ook werkgroepen die thematisch werken. Zo is er de vogelwerkgroep, de plan-

tenwerkgroep, de kustwerkgroep, de vieze-beestjeswerkgroep, de milieugroep, de natuurfotografiewerkgroep, ... Er bestaat dan wel geen bossenwerkgroep, maar als JNM'er kom je toch vaak genoeg met bossen in contact: voor ons voorjaarsfloraweekend kiezen we altijd een mooi oud bos, omdat we daar de typische voorjaarsflora treffen. Ook ons traditionele 'Groot Heroïsch Werkweekend' gaat vaak door in het bos. Tijdens deze weekends doen we beheerwerken in natuurgebieden, zoals bv. het Averbodebos. En op het jaarlijkse paddenstoelenweekend trekken we iedere herfst opnieuw naar een ander bosrijk gebied. Ook vanuit de milieupijler van de JNM gaat er heel wat aandacht naar onze bossen. Vorig jaar waren er infoavonden over zonevreemde bossen, over agroforestry, korte omloophout... Ten slotte: héél veel plezier maken en de natuur op een toffe manier beleven vinden we ook heel belangrijk, en zeg nu zelf, wat is er leuker dat een reuze gevecht met afgevalen bladeren in een herfstbos? (Misschien een moddergevecht in een trilveen...)?

Wat is zo tof aan de JNM?

Wat ik – naast al dat natuur- en milieuwerk – ook heel fijn vind aan de JNM, is dat er heel diverse mensen samenkomen, iedereen is welkom, zolang je maar ergens interesse en respect hebt voor natuur en milieu. Bij de JNM leer je bovendien – onbewust – enorm veel bij, zowel op organisatorisch vlak (zoals in elke jeugdbeweging), maar ook je kennis over de natuur neemt echt wel spectaculair toe.

Wat is je mooiste bosherinnering?

De fantastische paddenstoelweekendjes. Het bos is dan op z'n mooist met al die herfstkleuren, en de grote diversiteit aan paddenstoelen

met al hun leuke namen, elfenschermpje, gekraagde aardster, judasoor, grote parasolzwam, ... Maar ook de excursies met afdeling Kortrijk, wanneer we op een zeer koude winterdag, na een bezoekje aan de Zuidmarkt (Brussel), met tassen vol noten, brood en kaas op excursie vertrokken naar het Zoniënwoud. We genoten met volle teugen van het naakte bos in volle schoonheid boven onze hoofden... Niet echt een bosactiviteit, maar toch ook wel een fantastische 'boomactiviteit' zijn de winterse knotdagjes. Heerlijk is het om bij koud weer de mouwen op te stropen en al zwetend die wilgen weer een kale kop te bezorgen. Maar niet alleen kappen is leuk... niets leukers dan bomen planten. Zo hebben we enkele jaren geleden met de afdeling struiken geplant tussen akkers nabij Kortrijk...

Was je er voordien al bezig met natuur en milieu?

Mijn moeder was wel al met natuurstudie bezig, maar ikzelf eigenlijk niet. Ik was wel milieubewust, maar niet meer dan dat. Als kind woonde ik vlak bij het Meerdaalwoud, waar ik al spelend m'n voorliefde voor grote bossen heb ontwikkeld. Maar het is wel dankzij de JNM dat ik interesse kreeg in natuurstudie.

Wat is jouw boodschap i.v.m. bossen in Vlaanderen?

Voor de Vlaamse bossen geldt: 'onbekend is onbemind', dus: ga op stap en ontdek! Daarnaast hoop ik dat de bossen met een serieuze come-back bezig zijn en dat iedereen (niet enkel JNM'ers) bossen als een zeer waardevol goed (gaan) beschouwen!

EMMA DENORME

De boomhut

1. Een ... behoort tot de grootste orde van de insecten. Bij deze dieren zijn de voorvleugels veranderd in harde schilden die de achtervleugels bedekken. Het lieveheersbeestje is één van de bekendste voorbeelden.
2. Willem Tell doorkliefde de vrucht van deze boom met zijn pijl.
3. Vogel die meestal in bomen leeft en zijn scherpe snavel gebruikt om daaruit insecten los te peuteren. Ze hakken hun nest uit in een boomstam.
4. *Falco tinnunculus*. Relatief kleine valksoort die stil in de lucht kan hangen met snelbewegende vleugels en gespreide staart ('bidden') om de grond af te speuren achter een prooi.
5. In het voorjaar staat het bos vaak vol bos-...
(wit bloempje van de boterbloemfamilie, meervoud).
6. Sparren, dennen en lorken zijn geen loofbomen.
Het zijn (meervoud)
7. Lopen aan een rustig tempo
8. Soort boom en meisjesnaam

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									

Oplossing kruiswoordraadsel: KASTANJE

Raadsel 1

Er zijn 4 kabouterijtjes aan een kant van een eng bos. Ze moeten door het bos naar de andere kant. Ze hebben maar een lampje bij zich. Dat lampje geeft maar genoeg licht voor 2 kabouters. De kabouters kunnen ook niet allemaal even snel lopen. Een doet het in 1 minuut, een in 2 minuten, een 5 minuten en een in 10 minuten. Wanneer er twee kabouters aan een kant van het bos zijn, dan moet er natuurlijk een kabouter weer terug om het lampje terug te brengen. Hoe snel kunnen de kabouters aan het andere kant van het bos komen?

© Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze

Oplossing raadsel 1

In 17 minuten.
Eerst 1 en 2. (2 minuten)
Dan 1 terug. (3 minuten)
Dan 5 en 10 (13 minuten).
Dan 2 terug. (15 minuten).
Dan 1 en 2 (17 minuten).

Raadsel 2

Iemand wil een nieuwe tuin met daarin 10 bomen die in 5 rijen staan van elk 4 bomen. Hoe kan hij of zij dat voor elkaar krijgen?

Oplossing raadsel 2

Stap 1

Plant de eerste boom en trek hierdoor willekeurig twee lijnen waarop de andere bomen komen te staan.

Stap 2

Trek nu een willekeurige lijn door die door twee lijnen gaat. Op de twee snijpunten plant je een boom.

Stap 3

Trek nu een willekeurige lijn door die door drie lijnen gaat. Op de drie snijpunten plant je wederom een boom.

Stap 4

Trek nu een willekeurige lijn door die door vier lijnen gaat. Op de vier snijpunten plant je wederom een boom.

Op deze manier krijg je altijd een situatie waarbij 10 bomen in 5 rijen van 4 staan. Het is mogelijk om de bomen iets symmetrischer te planten dan in het voorbeeld hierboven. Dan krijg je een pentagram (dit is een speciaal geval van de manier die hierboven uitgelegd is)

We tellen verder naar 1 miljoen!

VANESSA DEBRUYNE

Een jaar geleden werd de campagne voor 1 miljoen bomen in Vlaanderen gelanceerd. Een enorme uitdaging voor de bosarmste regio van Europa. Maar het gaat vooruit. Met al bijna tien bossen erbij en zowat 350.000 bomen op de teller! Langzaam maar zeker kleuren we Vlaanderen groener.

DE CAMPAGNE

De Verenigde Naties werken wereldwijd aan 7 miljard nieuwe bomen. Meer dan 150 landen zijn al op de kar van The Billion Tree Campaign gesprongen. Vlaanderen kon niet achterblijven. Zes miljoen Vlamingen gaan voor 1 miljoen bomen. De VBV wil samen met het ANB iedereen aan het planten krijgen: bedrijven, landbouwers, grote steden, kleine dorpjes en gewoonweg elke Vlaming met een lapje grond of enthousiaste groene vingers. Iedereen die een boom plant in zijn tuin of een bos aanlegt, kan dit laten registreren op de website. En zo tellen we samen verder naar 1 miljoen.

ONZE SPONSORS

We hebben niet alleen planters nodig, maar ook steun van bedrijven om die bossen aan te leggen. Gelukkig hebben we het afgelopen jaar ondanks de financiële crisis heel wat bedrijven gevonden met een hart voor bomen.

De eerste die op de kar sprong was Recticel Insulation. In plaats van een fles wijn of een leuk gadget, kregen hun klanten en leveranciers eind 2008 een groene kaart in de bus. Ze kregen een boom in het nieuwe speelbos van Ingelmunster en werden opgeroepen om die op 21 maart zelf te komen planten. Het werd een gezellige dag vol bomen, muziek en zon,

waarbij ook Vlaams minister Hilde Crevits een kijkje kwam nemen.

www.recticelplantmee.com

Bij de volgende plantactie ging het om een potlodenbos voor Faber-Castell in de gemeente Haacht. Een bedrijf waarvoor ecologie niets nieuws onder de zon is. Op Braziliaanse gronden van Faber-Castell groeit er sowieso al 10.000 ha FSC-gecertificeerd bos. Maar nu wilden ze ook in Vlaanderen iets doen. Om ook de kinderen en leerkrachten hier te sensibiliseren rond bossen en milieu, ontwikkelden ze een educatieve website en organiseerden ze een scholenwedstrijd. De winnende klassen werden opgehaald met een bus om in Haacht één van de 3000 nieuwe bomen te komen planten.

www.degroeneridder.be

Voor de VDAB was 1 bos niet genoeg. Zij hadden ambitieuzer plannen om hun twintigste jubileum te vieren. Het werden vijf nieuwe bossen, een voor elke provincie en een boom voor elke medewerker van de VDAB. Op zondag 8 november trokken ruim 1500 VDAB'ers met hun vrienden en familie naar Ieper, Ginkelom, Boortmeerbeek, Zandhoven of Erpe-Mere. Het werd een groot bomenfeest en een nieuwe hoogdag voor de bossen.

www.vdab.be

Zandhoven was één van de vijf locaties waar VDAB op 8 november een bos heeft aangeplant.

Waasland Automotive heeft vorig jaar een nieuw ecologisch garagecomplex geopend in Beveren-Waas. Maar tijdens de opening vroegen ze aan hun genodigden om geen cadeaus mee te brengen, maar om hun bos te helpen sponsoren. In Beveren-Waas hebben ze samen met hun partners voor een nieuw speelbos gezorgd. Ze zijn ook allemaal zelf komen planten. Onder toezicht van minister Joke Schauvliege die ook de spade in de hand heeft genomen. Bij de receptie werd er meermaals geklonken. Op het nieuw Waasland Automotive bos voor Beveren.
www.waaslandautomotive.be

Makro wil het bos redden! Om de veertien dagen verstuurt de supermarktgigant 600.000 papieren folders naar haar klanten. Dat komt neer op 5000 ton papier en 41.600 bomen per jaar. Maar daar komt nu een einde aan. Want Makro heeft afgelopen jaar niemand minder dan Meneer de

Uil onder de arm genomen om alle klanten te doen overstappen op de digitale folder. Voor elke 5 papieren folders minder engageerde Makro zich tot het planten van een boom. Bijna dertigduizend mensen hebben de stap gezet. En daarmee gaan we in het voorjaar van 2010 zes nieuwe bossen aanplanten in Vlaanderen.
www.redhetbos.be

Voor de lancering van Naturen, een nieuw gamma van biologische tuinproducten, wordt in het voorjaar van 2010 ook een bos aangeplant in Lokeren. De producent Scotts wil op deze manier aantonen dat ze niet alleen met hun product aandacht hebben voor de natuur, maar dat ze ook zelf de handen uit de mouwen willen steken. Net als Naturen zal ook Sunbeams, een Brusselse vzw die het milieubewustzijn onder de vele expats wil stimuleren, in het voorjaar van 2010 een bos aanplanten. Sunbeams gaat met de steun van ouders

en kinderen uit de Engelstalige scholen van Brussel een bos aanplanten in Tienen. En ook Tetrapak heeft allerlei wilde plannen om een kerstkaartactie te organiseren die begin volgend jaar zal leiden tot een nieuw bos in Vlaanderen. Maar daarvoor is de juiste locatie nog niet bekend.

DE ZOEKTOCHT NAAR GROND

Bomen genoeg. En tal van enthousiaste handen en stevige spades om ze in de grond te steken. Alleen de gronden zijn erg moeilijk te vinden. Vierkante meters zijn nu eenmaal schaars in Vlaanderen. Daarom zijn we constant op zoek naar leuke plekjes die we groen mogen kleuren. Heeft u zelf nog een lapje grond liggen? Bevinden zich in uw vriendenkring of familie nog enkele groot- of kleingrondbezitters? Weet u waar er in uw gemeente of provincie nog plaats is voor een bos?

Neem dan contact op met ons! We kunnen alle grondeigenaars (zowel particulieren als bedrijven en eigenaars) bijstaan met zowel administratieve, inhoudelijke als financiële steun. Voor meer informatie over dit project kan je terecht bij Bert.Desomviele@vbv.be of Lore.Provoost@vbv.be (tel. 09-264 90 49).

De spelregels

- ▶ Het moet gaan over nieuw bos in Vlaanderen. Herbebossingen na een eindkap mogen niet meedoen. Compenserende bebossingen tellen ook niet mee.
- ▶ U moet een positieve vergunning hebben om te bebossen of u moet een stuk grond hebben waar geen vergunning voor nodig is. Projecten zonder vergunning (= 'illegale' bebossingen) komen niet in aanmerking voor sponsoring.
- ▶ Reeds beplante terreinen komen helaas niet meer in aanmerking voor extra sponsoring, maar elke boom die vanaf oktober 2008 werd aangeplant is welkom op onze teller.

Voor de vergunningsaanvraag

Het is niet altijd zo gemakkelijk om voor nieuwe bossen een vergunning te krijgen. Voeg onderstaand bericht toe aan uw vergunningsaanvraag en maak op die manier meer kans op een positief advies. "Deze vergunningsaanvraag kadert in de campagne voor 1 miljoen bomen van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De Vlaamse overheid heeft zich geëngageerd om binnen dit project elk jaar gemiddeld 62,5 hectare bos te realiseren. Op die manier wil ook Vlaanderen meewerken aan de missie van de Verenigde Naties om 7 miljard nieuwe bomen in de wereld aan te planten."

Voor de subsidies

Surf eens naar de website van het Agentschap voor Natuur en Bos voor een duidelijk overzicht van de overheidssteun die geboden wordt aan particulieren en gemeenten die aan bosuitbreiding doen. Op onze website www.vbv.be vind je overigens onder de publicaties ook een handige handleiding om aan bosuitbreiding te doen.

DE TROPEN

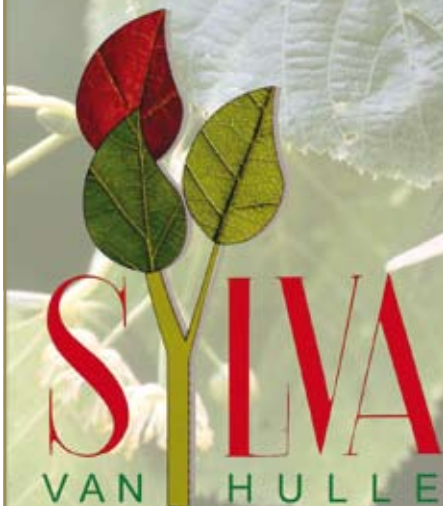
Niet alleen Vlaanderen heeft nood aan bomen en meer groen. Ook in de tropen willen we helpen met het behoud van de bossen. Daarom gaan we proberen om nu ook 1 miljoen bomen in het Zuiden aan te planten! Daarvoor hebben we Groenhart als partner onder de arm genomen en intussen zijn drie projecten geselecteerd. Vol ongeduld smeden we enthousiaste plannen om een heleboel bomen te gaan planten in Ethiopië, Peru en Ecuador. Zowel Mobistar als GlaxoSmithKline hebben zich al geëngageerd voor het tropische luik van de campagne. We hopen natuurlijk dat er nog velen in hun voetsporen zullen volgen.

Wie bij Mobistar kiest voor een elektronische factuur, bespaart niet alleen papier maar redt ook nog eens een halve hectare tropisch regenwoud in Peru. Voor elke klant met een e-factuur kan er een voetbalveld tropisch bos

beschermd worden. Op die manier hoopt Mobistar uiteindelijk 37.500 hectare Amazone-woud in Peru voor de toekomst te bewaren. GlaxoSmithKline lanceerde een nieuw geneesmiddel voor longpatiënten en voegde er meteen nog wat verse lucht uit Ecuador aan toe. Er werd een boom aangeplant voor elke antwoordkaart uit het infopakket die werd teruggestuurd naar het bedrijf. Zo hebben 2.500 ingezonden kaartjes geleid tot 2.500 nieuwe bomen in de hooglanden van Ecuador.

Producent van bos - en haagplantsoen Inheems en autochtoon plantgoed

BOOMKWEKERIJEN SYLVA
'T HAND 10
9950 WAARSCHOOT
TEL: 09 376 75 75 - FAX: 09 377 37 37

Email: info@sylva.be
www.sylva.be

Hoe zou het eigenlijk zijn met vzw Groenhart en haar werk in de tropen?

KOBE DE POURCQ (MEDEWERKER GROENHART) EN HILKE EVENEPOEL (COÖRDINATOR GROENHART)

LEVE HET BOS IN DE TROPEN

Dat het tropisch regenwoud bijzonder gezegend is, daar hoeft geen tekening bij! Bossen zijn verantwoordelijk voor heel wat eco-systeemdiensten. Het zijn schatkamers van biodiversiteit, ze gaan verwoestijning tegen, ze matigen het effect van klimaatverandering, enz... Het tropisch bos levert ook heel wat producten als hout, voedsel, energie, enz.... Maar wat doe je met deze informatie, met al dat goede nieuws? Hoe bescherm je een zo belangrijk natuurlijk ecosysteem dat omwille van diverse belangen, zoals mijnbouw, veeteelt, landbouw, ... vaak niet snel genoeg kan worden vernietigd? Hoe verantwoordelijk gaan we om met de longen van de wereld, en welke voorstellen doen er zoal opgeld?

VOORKOMEN VAN ONTBOSSING

In de aanloop naar de VN-klimaattop in Kopenhagen, in december, regent het alvast analyses. Eén van de concepten waarnaar men zal moeten uitkijken is REDD (= Reduction of Emission from Deforestation and Degradation) of m.a.w. 'Vermeden ontbossing': het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen door het voorkomen van ontbossing en bosdegradatie. Het REDD-idee gaat uit van de vaststelling dat de 'makkelijkste' en 'goedkoopste' weg om de wereldwijde CO₂-uitstoot te verminderen het behoud van het regenwoud is. Dat regenwoud slaat immers gigantische massa's CO₂ op. Indien REDD er komt, dan betekent dit concreet dat tropische landen financieel be-

loond worden wanneer ze ervoor zorgen dat hun bossen afdoend beschermd blijven. Op die manier wordt bosbehoud lonender dan het weghakken van diezelfde bossen.

GROENHART EN REDD

We kunnen hier een hele reeks aanbevelingen doen. Maar twee aspecten zijn voor Groenhart toch wel heel cruciaal om van REDD te maken wat het zou moeten zijn: in de eerste plaats is het van fundamenteel belang dat de rechten van lokale gemeenschappen erkend worden en dat ze kunnen participeren in het tot stand komen van het proces. Daarnaast dient men zich goed bewust te zijn van de drijvende krachten achter de ontbossingen. Recent onderzoek toont aan dat commerciële houtkap, mijnbouw, grootschalige landbouw, veeteelt, agrobrandstoffen en monocultuur plantages nu het gros uitmaken van de bosvernietigende praktijken. Zolang deze praktijken interessanter blijken dan het behouden van bossen, zal het moeilijk worden om van REDD iets daadkrachtigs te maken. De projecten die Groenhart uitvoert, dragen bij tot het ondersteunen en versterken van zij die het slachtoffer zijn van deze bosvernietiging en bv. door grootschalige projecten van hun land verdreven dreigen te worden. Daarnaast houden de Groenhartprojecten rekening met de factoren die tot bosdestructie of -degradatie leiden, en tracht men net aan deze oorzaken een andere wending te geven. Op die wijze wordt vandaag in Vlaanderen belangrijke expertise opgebouwd die zeker zal

kunnen toegepast worden wanneer de REDD-schema's van start gaan.

HET VLAAMS FONDS TROPISCH BOS

De erkenning van het belang van het behoud en herstel van tropisch bos is een traag bewustwordingsproces. Als beheerder van onder meer het Vlaams Fonds Tropisch Bos wil Groenhart dit bewustzijn aanscherpen en omzetten in daden en resultaten. Met concrete projecten zorgen we, samen met lokale partners, voor een duurzamer beheer van de natuurlijke rijkdommen in het Zuiden. In dit artikel geven we een tweetal voorbeelden van wat die projecten zoal inhouden, maar met de steun van de Vlaamse Overheid zijn we erin geslaagd de voorbije jaren maar liefst 53 dergelijke projecten te ondersteunen. Door ook in de toekomst projecten te financieren die tegelijkertijd zorgen voor de duurzame ontwikkeling van lokale gemeenschappen, het behoud van biodiversiteit en de strijd tegen en aanpassing aan de klimaatsverandering, kan Vlaanderen haar solidariteit met de buitenwereld verder betonen en zichzelf op de wereldkaart zetten als een beleidsmaker die duurzame ontwikkeling hoog in het vaandel draagt. Dit verwezenlijken is de grootste uitdaging die nu voor ons (allen) ligt!

ANDERE PROJECTEN

Sinds enige tijd is Groenhart nu ook officieel erkend als ngo – niet-gouvernementele organisatie – waardoor we aanspraak kunnen maken op financiële steun uit de sector van de ontwikkelingssamenwerking. Een eerste dergelijk project is recent van start gegaan: het betreft het duurzaam beheer van de graaslanden in de Ecuadoraanse Andes ter voorkoming van verdere landdegradatie en verdwij-

© Hilde Evenepoel

nen van belangrijke ecosystemendiensten zoals koolstofopslag en watervoorziening.

Daarnaast ontvangt Groenhart ook steun van enkele grote bedrijven en hebben ook al provincies en gemeentes zich geëngageerd om de projecten van Groenhart te ondersteunen. Meer info daarover vind je op www.groenhart.be. En zeer recent zijn we ook in zee gegaan met de VBV om het nieuwe tropische luik van hun Million Tree Campagne (www.1miljoenbomen.be) mee vorm te geven.

Peru

Het dorpje Oviri ligt aan de Tambo-rivier en is omgeven door tropisch bos. Vroeger werd hier vooral terreur gezaaid. De rebellen van 'het lichtend pad' hebben veel mensen vermoord of op de vlucht gejaagd.

Vandaag is het rustiger in Oviri, maar duiken er andere bedreigingen op. Het regenwoud wordt er leeggeroofd en vernield door boskappers, mijnbouwers en drughandelaars. Heel wat prachtige woudreuzen zijn al uit het bos geslept. Op andere plaatsen hebben machines een spoor van vernieling achtergelaten. In deze regio zitten we hier echt op het front van

Andes, Ecuador

de tropische ontbossing dus. Groenhart werkt er – met steun van het Vlaams Fonds Tropisch Bos – al een aantal jaren samen met de lokale ngo ACPC en de lokale gemeenschappen om deze trend een halt toe te roepen.

De lokale boeren willen nu heel graag nieuwe bomen aanplanten, die voor cacao, fruit en hout kunnen zorgen. Wij helpen ze aan het juiste plantgoed en staan ze bij met technische kennis.

Ecuador

De gevolgen van de klimaatsverandering worden zelfs tot op 3.500 meter hoogte in Ecuador voelbaar. In Zuleta, een dorp van 450 families dat gelegen is in de hoge Andes, merken de mensen op dat er alsmaar minder water beschikbaar is. Daarom willen ze speciale bomen gaan aanplanten, die bestand zijn tegen de extreme klimaatsomstandigheden.

Deze bomen houden het water vast en beschermen de brongebieden. Ze worden aangeplant op gronden van de dorpsgemeenschap en op

de akker- en weilanden van kleine boeren. De plantacties zorgen ook voor extra werk en een inkomen. Groenhart werkt hiervoor samen met de lokale ngo PROFADOR.

Meer weten?

Breng een bezoekje aan onze website www.groenhart.be. Maar we gaan ook de baan op, met een fototentoonstelling over het belang van natuurlijke rijkdommen voor het dagdagelijks leven in Ecuador (met foto's van fotograaf Steven Heyvaert). De première volgt tijdens de eerste helft van januari 2010 in Evergem: zie www.stevenheyvaert.com en www.groenhart.be.

En helpen?

Wil u ook uw 'boompje' bijdragen aan het herstel van bos in het Zuiden? Steun ons door te storten op het rekeningnummer 000-0000004-04 met vermelding 'L82261-Gontrode-Groenhart'. De Koning Boudewijnstichting verleent haar medewerking aan het project. De giften zijn fiscaal aftrekbaar vanaf € 30 (art. 104 WIB).

De Klimaatconferentie in Kopenhagen: wie REDD het bos?

LISELOTTE LEDENE

Op 7 december ging de 15de VN-klimaatconferentie van start in Kopenhagen. Ambitieuze en verregaande broeikasgasreductiedoelstellingen zijn nodig om de klimaatverandering in te perken en het hoofd te kunnen bieden. Over de bijdrage die onze bossen kunnen leveren, waren de onderhandelaars het eens, maar hoe het in het toekomstige klimaatakkoord ingepast kan worden, dat stond nog ter discussie.

Over de klimaatconferentie die plaats vond van 7 tot 18 december in Kopenhagen werd al heel wat gezegd en geschreven. Vast staat dat het één van de belangrijkste klimaatconferenties was in de geschiedenis. De grote uitdaging bestond erin om er tot een mondiaal klimaatakkoord te komen voor het tijdperk 'na Kyoto' (de periode na 2012). Dit mondiale akkoord moet er voor zorgen dat de ultieme doelstelling van het klimaatverdrag gehaald wordt, namelijk de emissies van broeikasgassen te verminderen zodat te veel ongewenste gevolgen van de klimaatverandering vermeden worden. Deze doelstelling wordt vaak meer concreet vertaald in de ambitie om de gemiddelde temperatuurstijging op aarde onder de 2°C te houden in vergelijking met het pre-industriële tijdperk. Omdat de kansen om de klimaatverandering binnen de perken te houden steeds kleiner worden is er nooit eerder geziene internationale samenwerking en inzet nodig.

HOE ZIET ZO EEN MONDIAAL AKKOORD ERUIT?

Het nieuwe mondiale klimaatakkoord bouwt verder op een heel voortraject aan internationale onderhandelingen. Zo zijn er de

voorbij 17 jaar verscheidene scharniermomenten geweest, die onder andere leidden tot het Raamverdrag van de Verenigde Naties over Klimaatverandering (het UNFCCC) uit 1992 (Rio de Janeiro), het Kyoto-protocol uit 1997 en het Bali-actieplan van 2007. Het nieuwe akkoord zal een evenwicht moeten zoeken tussen de nood aan kortetermijnacties en een visie op de middellange en lange termijn. Tevens moet het plan ambitieus maar ook rechtvaardig zijn.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE VISIE GEDRAGEN DOOR ALLE LANDEN...

Het op te stellen mondiale klimaatakkoord gaat uit van een gemeenschappelijke visie die gedragen wordt door de internationale gemeenschap. Deze visie omschrijft de noodzakelijke internationale inspanningen om de klimaatverandering op fundamentele wijze aan te pakken terwijl ook de doelstellingen van duurzame ontwikkeling gehaald worden. Zo definieert ze de algemene langetermijndoelstellingen voor de uitstootvermindering, voor de aanpassing aan klimaatverandering, voor de technologie en de financiering (de vier bouwstenen van het Bali Actieplan) en beschrijft ze wat er nodig is om de wereld om

te vormen tot een koolstofvrije economie met tegen 2050 een wereldwijde uitstootvermindering van ten minste 80% in vergelijking met het niveau van 1990. Bovendien stoelt de visie op de principes van het Raamverdrag van de Verenigde Naties over Klimaatverandering (UNFCCC) zoals gerechtigheid en het recht op overleven en duurzame ontwikkeling van landen, gemeenschappen, culturen en ecosystemen.

Het in Kopenhagen goed te keuren klimaatakkoord moet deze gezamenlijke visie uitvoeren met een verbintenisperiode van 5 jaar (2013-2017) met telkens daarop volgende periodes van vijf jaar.

KLIMAATVERANDERING EN HET BELANG VAN BOSSEN

Zoals eerder vermeld kan rampzalige klimaatverandering enkel vermeden worden als de gemiddelde jaarlijkse temperatuurstijging op aarde zoveel mogelijk onder de 2°C blijft. Dit kan enkel als de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen daalt, drastisch daalt!

Om deze daling te bekomen, moet de totale wereldwijde uitstoot van broeikasgassen haar definitieve piek bereiken in de periode voor 2017 en daarna beginnen dalen om in 2050 dus 80% lager te liggen dan in 1990.

Om dit te bereiken wordt voor het toekomstig klimaatakkoord volgend traject van uitstootvermindering voorgesteld:

- ▶ de uitstoot door de geïndustrialiseerde landen van CO₂ uit fossiele brandstoffen en van industriële broeikasgassen zou snel moeten dalen ten opzichte van het huidige niveau om tegen 2050 bijna volledig verdwenen te zijn;
- ▶ de uitstoot door ontbossing zou tegen

2020 wereldwijd met ten minste 75% moeten dalen;

- ▶ de uitstoot door de ontwikkelingslanden van CO₂ uit fossiele brandstoffen en van industriële broeikasgassen zou vóór 2020 zijn hoogtepunt moeten bereiken en vervolgens moeten afnemen, wat nog eens benadrukt dat de geïndustrialiseerde landen een hoge mate van verplichte steun zullen moeten bieden.

De internationale gemeenschap erkent dus zeker het belang van bossen in het ganse klimaatverhaal. Niet enkel nemen bomen en planten veel CO₂ op tijdens hun levensduur, bossen zijn ook grote koolstofreservoirs: zowel in de vegetatie (bomen, planten, struiken) als in de bodem liggen grote hoeveelheden koolstof opgeslagen. Worden bossen gekapt dan komt alle opgeslagen koolstof terug vrij met een gigantische CO₂-uitstoot tot gevolg. Zo is de vernietiging van tropische bossen verantwoordelijk voor 20 à 25% van de wereldwijde broeikasgasuitstoot. Het verhinderen van ontbossingen speelt dus een cruciale rol in het tegengaan van verdere broeikasgasuitstoot en kan ons aardig op weg zetten om reductiedoelstellingen te halen en klimaatveranderingen binnen de perken te houden.

REDD HET BOS!

Het Verdrag van Kopenhagen moet dan ook absoluut acties voorzien om ontbossing te beperken. Dit moet gebeuren op een manier die de bescherming van de biodiversiteit bevordert en ten volle rekening houdt met de rechten van de lokale en inheemse bevolking. Met het toekomstige akkoord is het de ambitie om de uitstoot door ontbossing tegen 2020 te beperken tot tenminste 75% onder

het niveau van 1990, en om ervoor te zorgen dat tegen 2030 bijna alle door de mens veroorzaakte uitstoot door ontbossing gestopt is. Het verhinderen van de emissies door ontbossing en bosdegradatie, beter bekend als het REDD-mechanisme (Reduced Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries – Verminderde Emissies door Ontbossing en Bosdegradatie in Ontwikkelingslanden) is in de klimaatonderhandelingen een veelbesproken piste. Het voorstel kwam in 2005 voor het eerst op de onderhandelings tafel en kon toen op veel bijval rekenen. Het verhinderen van ontbossing en bosdegradatie kan immers een cruciaal mechanisme zijn in het verhinderen van broeikasgasuitstoot. Bovendien betreft het de ontwikkelingslanden bij de onderhandelingen, want de inspanningen zullen vaak in ontwikkelingslanden moeten geleverd worden. Zo draagt het mechanisme mogelijkwerij bij tot de strijd tegen armoede en het verminderen van het verlies van biodiversiteit.

Ondertussen wordt in verschillende werkgroepen van het klimaatverdrag en het Kyoto-protocol koortsachtig verder gewerkt aan de technische details van een dergelijk mechanisme: hoe kan men de koolstofhoeveelheden opgeslagen in bossen accuraat inschatten, hoe kan men vermijden dat ontbossingen niet elders plaatsvinden omdat een bepaald bosgebied wordt beschermd door REDD, hoe kan men zorgen voor goede opvolging en permanente monitoring van deze realisaties? Een ander heikel punt blijft de financiering van het mechanisme. Eén van de aandachtspunten, nl. dat het REDD mechanisme niet enkel beperkt mag worden tot het verminderen van de uitstoot afkomstig uit ontbossing en bosdegradatie maar ook het

behoud van bossen, duurzaam bosbeheer en bosuitbreiding zou moeten omvatten, werd inmiddels uitgewerkt en is nu beter gekend onder de naam REDD+.

© VBV

Op het Bosweekend heeft ook de VBV meegedaan met de internationale klimaatdag. Met een actie in Ronse.

WAT WORDT ER VERWACHT VAN KOPENHAGEN?

In de huidige onderhandelingen stelt men een gefaseerde invoering van het REDD-mechanisme voor. Tijdens de eerste fase moeten een aantal zaken zoals de opbouw van know-how, afspraken rond het monitoringssysteem, en een nationale 'vertreklijn' (= van welke basis-bosoppervlakte gaan we uit?) geregeld worden. In een tweede fase moet het systeem worden getest en pas in een derde fase kan er sprake zijn van bewezen uitstootvermindering met financiële compensatie.

HET ZIET ER NIET AL TE BEST UIT

Om de uitdagingen aan te kunnen gaan en tegen 2030 een volledige ontbossingsstop te bereiken, is een krachtig financieringsinstrument dus essentieel. Het was ook één van de belangrijke succesvoorwaarden voor de klimaatop in Kopenhagen. Maar die succesvoorwaarde bleek vooraf reeds volledig ontspoord! De EU onderschreef eind oktober tijdens de onderhandelingen in Bangkok, onder druk van het Verenigd Koninkrijk, de laatste onderhandelde versie van het globaal akkoord tot bosbehoud. Hierin staat echter dat regenwoud dat omgevormd werd tot een plantage (zoals vaak het geval is bij oliepalmplantages), toch nog als bos zal worden aanzien waardoor het onder hetzelfde financieringsmechanisme als maagdelijk woud terecht komt! Dit opent de weg voor massale ontbossingen van het regenwoud ten voordele van plantages. Als dit behouden blijft in het uiteindelijke akkoord, moedigt de EU, en bij uitbreiding de volledige internationale gemeenschap, met andere woorden de kap van regenwoud aan. Uiteraard is dit een zeer fundamenteel debat, want deze passage in het akkoord zou ertoe leiden

dat men net in grote mate zou bijdragen tot een voortschrijdende klimaatverandering en het verlies van tal van ecosysteemdiensten, zoals koolstof- en wateropslag, biodiversiteit, erosiebestrijding, landschappelijke waarde... Vanuit socio-economisch en ecologisch standpunt is deze Europese visie dus totaal onbegrijpelijk! Het is absoluut noodzakelijk dat deze passage verwijderd wordt uit het uiteindelijke akkoord, wil men deze perverse effecten vermijden en tropische oerbossen behouden.

LAAT ONS DUIMEN...

De voorbije twee jaar werd mondiaal vooral gediscussieerd en onderhandeld over de toekomstige tekst van het klimaatakkoord. Als 192 landen er een overeenkomst over klimaatverandering kunnen sluiten dan is dat een teken dat de wereld stilaan begint te leren hoe we met onze planeet moeten omgaan. Lukt het niet om in Kopenhagen een krachtig en doeltreffend akkoord te bereiken, dan zullen de negatieve gevolgen niet te overzien zijn. Welke overeenkomst er in Kopenhagen met betrekking tot REDD+ ook uit de bus komt, duidelijk is dat er nog heel wat (onderhandelings)werk voor de boeg staat en dat nog heel wat REDD+ gerelateerde zaken uitgeklaard moeten worden. Ondertussen is het duidelijk dat men in Kopenhagen een algemene overeenkomst over de hoofdprincipes en modaliteiten van REDD+ moest trachten te bereiken en dat verdere onderhandelingen over technische en andere details nadien zullen moeten besproken worden.

We houden jullie op de hoogte!

Bronnen: the real climate deal for copenhagen (NGO ontwerpverdrag voor Kopenhagen);
REDD-PLUS briefing paper prepared by FIELD.

Tropisch Bos Quiz 2009

wat?

- * Een quiz die je I, E, en andere Q's test (niet enkel voor bosfanaten!)
- * Een gezellige avond in licht competitieve sfeer
- * Natjes en droogjes tvv bosprojecten in het Zuiden
- * Perrrrrrrrrchtige prijzen

wie?

- * Quizzers en vrienden van het (tropisch) bos.

wanneer?

- * 18 december 2009, start om 19u30.

waar?

- * VIP school aan de Martelaarslaan 13 in Gent.

inschrijven?

- * Lotte.meuleman@vbv.be of 09/264.90.54

prijs?

- * 15 euro per ploeg (3-5 personen)

Compost beschermt !

Uw tuinplanten krijgen het in de winter hard te verduren. Zeker hun wortels moeten goed beschermd worden tegen koude en vocht. Kwaliteitscompost vormt een ideale beschermlaag voor de winter. Een dun laagje in het gazon, enkele centimeters in borders en rond struiken... en vergeet ook de moestuin niet. De compost zorgt meteen ook voor een basisbemesting en extra humus voor volgend jaar. Niet vergeten voor de winter invalt!

Voor adressen van compostproducenten en een gratis brochure met praktische tips, surf naar www.tuingrond.be of bel 015 451 370

Compost houdt grond gezond

www.vlaco.be

VLACO Compostorganisatie v.z.w. Kan. De Deckerstraat 37, 2800 Mechelen